

אקרית עפצי הפקע של השקד

* *Aceria phloeocoptes* (Nal.) (*Eriophyidae*) (= *Eriophyes phloeocoptes* Nalepa)

באביב, עת נדידת האקריות מן העפצים הזקנים לחיק העלים ואילוח הפקעים הצעירים. ריבוי האקריות חל בדרך-כלל במשך התפתחות העפצים הצעירים והוא מגיע לשיא ביוני-אוגוסט. על-הרוב חורפות האקריות הנקבות בתוך העפצים היבשים.

* מפרסומי מכון וולקני לחקר החקלאות, 1968, מס' 840 סדרה ה'.

המין הנ"ל תוקף כל מיני פרונוס ונרשם אצלנו בפעם הראשונה ב-1963, על פי מדגמים שהביא מר יוסף זרם מהאגף להגנת הצומח ביפו. היו אלו ענפי שזיף אירופי מסביבת בית-דגן, שהותקפו מאוד באקרית הנ"ל.

אקרית עפצי הפקע של השקד ידועה משנת 1949 כמזיק בעצי השקדים בלבנון, שם אסף אותה טאלהוק¹, בעיקר מסביבת מול-הלבנון. ראשון הגדיר את החומר — מאסע, מאיסט-מולינג², ב-1953, ול-אחריו — קאיפאר³ מקאליפורניה ב-1962.

בארצנו חל בשנת 1967 מפנה בהתפשטות האקרית הזאת; היא חדרה לארץ מן החרמון ומשטחי מטעי השקדים בסוריה. התחילו להגיע ידיעות על הימצאות עפצים במקומות שונים בארץ, בעיקר על עצי השזיף. באחרונה הביא זאב ארנשטיין (שה"מ) מדג-מים ממשק משגב-עם. השורות הבאות באות כדי להפנות תשומת לב האחראים במטעי הנשירים להופעת המזיק החדש, המתפשט בארץ.

תיאור העפץ

אקרית זו יוצרת באביב, עם הבלבול, עפצים דמויי עדשה בלתי רגולאריים, בקוטר 1.3—1.8 מ"מ. קליפת העפץ הצעיר בדרך-כלל חלקה, תפוחה ומימית, בעלת גוון ירקרק עם כתמים אדומים לפעמים. העפץ הזקן — קליפתו קמוטה ויבשה, בעלת גוון אפור-כהה כשל קליפת העץ. העפץ הוא רב-חדרי (פולי-תאלאמי פלורילוקולארי), כששה חדרים בעפץ אחד, מופרדים במחיצת רקמה פרנכימתית. מקום העפץ — בחיק העלה, סביב הפקע. העפצים מופיעים ביחידות או בקבוצות. הקבוצות לפעמים בצורת גוש מחרוזתי סביב לפקעים או ענפים צעירים. בתוך חדרי העפצים מצויות האקריות, כ-700 בכל חדר. כאמור, תחילת ההתפתחות של העפצים הללו חלה

¹ A.S. Talhouk

² A.M. Massee, East Malling

³ H.H. Keifer

מכתשים
מפעלים כימיים
בע"מ
באר-שבע
ייעוץ והדרכה:
המחלקה החקלאית
ת.ד. 60

מורקו

דוחה צפרים
מפרי השסק.
לאיבוק, לריסוס.

סוכנות ראשית
דישון חברה בע"מ
נחלת בנימין 24, ת"א

ה נ ז ק

לפי הסתכלויות של החוקר טאלהוק בלבנון, גורמות האקריות עיכוב הצמיחה, פגיעה בפקעים וניוון העצים. הסובלים ביותר בלבנון וסוריה הם עצי השקד. עצים המותקפים קשה מתים, בדרך-כלל, כעבור 5—6 שנים.

הביולוגיה של האקרית הזאת לא נחקרה דיה, עד כה. אף אין די הסתכלויות על תפוצתה בארץ והימצאותה על מיני עצים זולת השזיף. דרושה הסתכלות שיטתית, בייחוד בעצי השקד, במקומות שונים בארץ.

הדברת האקרית

לפי הניסויים שנערכו בעזרתו של מר זרם (האגף להגנת הצומח, יפו), היו תוצאות ההדברה בתכשירים האקריצידיים המקובלים נגד אקריות ממשפחת האר-יופידיים — בלתי מספיקות; לעומת זאת היתה ההדברה יעילה בשימוש בפוספאמידון מעורב במורו-סייד (הראשון בריכוז 0.05% והשני 0.1%) או באיטופז 0.2%. הזמן הנכון להדברה הוא האביב, בעונת נדידת האקריות על-פני העצים והווצרות עפצים חדשים. הדברה בעונות-שנה אחרות נראית, לפי הנתונים המעטים בידינו, כבלתי מועילה.

ד"ר מ. שמרנליכט

המחלקה לאנטומולוגיה

מכון וולקני לחקר החקלאות

בית-דגן, 2.12.68